

Штепа Олена. Метатеоретичний аналіз тренду психологічного процвітання особистості у працях сучасних жінок-науковиць в Україні. Жінка в науці під час війни: матеріали регіональної науково-дискусійної платформи (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 11 лютого 2026 року). Кропивницький, 2026. С.153 – 155. <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2026/03/zbirnyk-11.02.26.pdf>

Штепа Олена

доцент, доцент, кандидат психологічних наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

**МЕТАТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТРЕНДУ ПСИХОЛОГІЧНОГО
ПРОЦВІТАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПРАЦЯХ СУЧАСНИХ
ЖІНОК-НАУКОВИЦЬ В УКРАЇНІ**

Сучасні наукові дослідження актуально присвячені проблемам і викликам, що їх долає суспільство у період воєнного стану. Водночас психологи звертають увагу на ресурсний потенціал посттравматичного зростання суспільства і особистості. З метою визначення трендів психологічного процвітання особистості було реалізовано його метатеоретичний аналіз у працях сучасних жінок-науковиць в Україні. Аспекти психологічного процвітання особистості було визначено за моделлю PERMA М. Петерсона [6], яка містить такі компоненти: Positive Emotion (Позитивні емоції), Engagement (Залученість), Relationships (Стосунки), Meaning (Сенс), Accomplishment (Досягнення). Матеріалами метатеоретичного аналізу було визначено монографічні праці науковиць-психологинь, опубліковані за останні два роки і розміщені у відкритих інформаційних джерелах, зокрема на офіційному сайті Інституту психології ім. Г. С. Костюка. Результати нашого теоретичного дослідження структуровано за показниками моделі PERMA:

Р — позитивні емоції. Компонент позитивних емоцій безпосередньо представлений у монографії Л. М. Карамушки та співавт. [5], де позитивні емоційні стани розглядаються як індикатори психічного здоров'я та як ресурс професійної життєздатності в умовах війни. Акцент зроблено на результатах ефективної саморегуляції, психологічної підтримки та організаційної культури.

Е — залученість. Компонент залученості найбільш повно розкрито у монографії за ред. М. Л. Смульсон [1], де залученість постає результатом рефлексивної суб'єктної позиції дорослого в освітньому процесі, автономією та діалогічною організацією навчання.

Р — стосунки. Компонент стосунків чітко показано у таких дослідженнях: Л. М. Карамушка та співавт. [5] показано аналіз командної взаємодії, психологічно безпечного освітнього середовища та підтримувальних професійних зв'язків як умов збереження психічного здоров'я особистості. Н. Ю. Максимова та співавт. [2] розкривають соціальні зв'язки та підтримку, як захисний чинник щодо девіантних тенденцій розвитку особистості в складних життєвих обставинах; стосунки трактуються не як емоційна близькість, а як структурний ресурс благополуччя і соціальної залученості.

М — сенс. Компонент сенсу є центральним у таких джерелах: Н. Ю. Максимової та співавт. [2] визначено порушення сенсорної регуляції, як головний фактор девіантного розвитку. М. Л. Смульсон та співавт. проінтерпретовано освіту дорослих, як простір смислотворення і життєвого проектування. У монографії Чепелевої та співавт. щодо життєвої компетентності [4] сенс схарактеризовано, як основу відновлення суб'єктності після травматичного досвіду.

А — досягнення. Компонент досягнення представлений переважно в прикладному та соціально-психологічному вимірах. Зокрема, Н. Дембицькою, О. Лавренко та співавт. [3] розглянуто досягнення як формування економічної самостійності, відповідальності та здатності особистості реалізовувати довгострокові цілі. У праці за ред. Л. М. Карамушки [5] професійна

ефективність і збереження працездатності показано маркерами професійної спроможності і реалізованості особистості.

Метатеоричний аналіз показав, що сучасні українські психологічні дослідження благополуччя зосереджені не лише на суб'єктивному «почуватися добре», а й на екзистенційному аспектах процвітання – «жити осмислено і відповідально». Найбільшу увагу приділено компонентам сенсу, залученості та стосунків, тоді як позитивні емоції і досягнення розглядаються як похідні від суб'єктності, смислотворення та соціальної залученості. У цьому контексті посттравматичне зростання особистості має такий аналітичний тренд, як розвиток здатності до смислотворення, відповідального життєвого вибору та збереження суб'єктної активності в умовах невизначеності.

1. Проектування віртуального освітнього простору розвитку суб'єктності дорослих в умовах післявоєнного відновлення України : монографія / М.Л. Смульсон, П.П. Дітюк, М.М. Назар, Д.С. Мещеряков, О.В. Зінченко, Д.Ю. Старков [та ін.]; за ред. М. Л. Смульсон. Київ, 2024. 217с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/742738>

2. Профілактика девіацій розвитку особистості у складних життєвих обставинах: монографія / Н.Ю. Максимова та ін.; за ред. Н. Ю. Максимової. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 250 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/742767>

3. Психологічні механізми економічної соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства: монографія / Н. Дембицька, І. Зубіашвілі, О. Лавренко, Т. Мельничук; за ред. Н. Дембицької, О. Лавренко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 209 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/743279>

4. Розвиток життєвої компетентності особистості в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України : монографія / Н. В. Чепелева, М. Л. Смульсон, С. Ю. Рудницька [та ін.]; за ред. Н. В. Чепелевої. Київ, Інститут

психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2025. 207 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/743074/>

5. Технології забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення: монографія. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко [та ін.]. За ред. Л. М. Карамушки. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 288 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/741857>

6. Seligman, M. E. (2011). Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being. Atria Paperback. <https://scottbarrykaufman.com/wp-content/uploads/2015/01/Seligman-2011-Chapter-1.pdf>